

MAGYAR KURIR.

Indült Bétsből, Kedden, December 18-dikán, 1827.

Béts Dec. 18-dikán.

Ezen Magyar Újságnak eddig volt szerkesztetője és kiadója Albisi PÁNTZÉL DÁNIEL, Erdélyi Magyar Hazánkfiya, nints többé! Hazájának írásai által használni kívánó, 68 esztendőkre terjedett munkás életét e' folyó hónap 15 dikén, torok gégeje bédagadásának következtében, elvégezte. Több esztendeig segítő társa lévén Szatsvay Sándornak, az egykori Magyar Kurír kiadójának, minekutánna ennek folytatására Dr. Decsy Sámuel nyerte meg a' Felség kegyelmes engedelmét, ő magának az Erdélyi Nagy Fejedelemség részére, külön egy Magyar Újság kiadására nyert a' Felsőség től engedelmet, mellyet Magyar Merkúrius nevezet alatt adott ki. E' szerint, azon egy időben, három Magyar Újság lévén Bétsben; a' Magyar Hírmondó, a' Magyar Kurír, és a' Magyar Merkúrius, jobbnak találták a' két utolsónak kiadóji, hogy a' M. Kurír írására magokat öszvekaptsolván, ez által, a' köz kedvességben volt M. Hírmondó mellett, egyesített erővel, a' M. Kurírt is fenntarthassák. Több esztendőig együtt írván ezen Újságot, minekutánna Dr. Decsy Sámuel, társa, 1815-ben meghalálozott, 's a' Kurír írásá a' b. Pántzél Dánielre magára szállott; ez meghalálozott Társának Özvegye és Gyermekai eránt olly nemes lelkűséggel viseltetett, hogy magát önként, azoknak segítésére, esztendőnként való, egynehány száz forintokból álló penzióadásra kötelezte; a' mit, valameddig az

szükséges volt, 's későbbben az idők változván, még maga sanyarogva is, telyesített. Újságok írása által Hazájának 36 esztendeig szolgált. Mind azok, kik őtet közelebbről esmerték, megvallják felőle, hogy ebbeli hivatalában eljárni, ereje és tehetsége szerént, fáradhatatlan szorgalmatossággal 's hazafiúi buzgósággal törekedett; meggyőződve lévén a' felől, hogy az Újságírás, egy ahoz értő buzgó hazafinak kezében, Hazája előtt érdemeket szerethető foglalatosság, melly mind a' Nemzeti Nyelv culturáját hathatósan előmozdíthatja, mind pedig a' mi földünkön előforduló mindennapi történeteknek hív előadása által, minden rangú és rendű Olvasóknak, nem tsak gyönyörködtetésekre, hanem, számtalan esetekben, hasznos tanúságokra is szolgálhat.

Melly buzgó hazafiúi indulattal kívánt legyen ebbeli kötelességének megfelelni, megtetszik abból, hogy minekutánna ereje elhagyván az írást már nem folytathatja, 's Jóltevője, nemes lelkű Tek. Kovács János Úr, Nagy Erdemű Hazánkfiya és baráti az Újság folytatása felől eléggé gondoskodtak, ő életének szinte utolsó napjáig nem szünt meg aggódva arról tudakozódni. Ha minden buzgósága 's hivatalának megfelelni kívánó iparkodása mellett is, annyi bajok és gond között, mint a' mennyivel egy Újság szerkesztése 's kiváltképpen annak rendes elküldözése (melly másoktól is függ) együtt jár, utolsó esztendeiben, kedvellett Erd. Olvasóinak mindenben talám eleget nem tehetett; azt különösen gyakori testi erőt-

lenkedéseinek 's beteges állapotjának tulajdoníthatni, ki e' részben, ha szollhatna, bizonyosan így intézné utolsó szavait Hazájához:

Hazám megengedj! hogy ha korom 's erőm
Sok gond 's bajok közt nem telyesítheté

Mind azt halálíg, a' mit érted

Kell vala, hív 's köteles fíjadnak.

Harmintz hat évíg vittem ezen teréht

'S folyvást igyekszém megbizonyítani,

Erőm 's tehetségem szerént, hogy

Meszsze Te tőled is, érted éltem.

A' December 7-dikén költ Újságot még beteg ágyában maga írta. — Attól fogva, ne hogy az Újság elmaradásából Érdemes Olvasóji fogyatkozást lássanak, Ő Felségének ez eránt adandó kegyelmes rendeléség, ennek folytatását az itt|alábbírt magára vállalta.

Mellyre nézve, kik e' Bétsi Magyar Újságot a' jövő esztendőre is jártatni kívánják, méltóztassanak ez eránt a' Posta hivataloknál a' szokott mód szerént rendeléseiket megtenni.

Márton József,
Professor.

*A' Smyrnából és az Archipelagusról
jött Tudósítások folytatása.*

II. Frantzia Admirális de Rigny levele, Görög Ország Kormányszéki Helytartóság Commissiójához: Octóber 8 dikán 1827.

Uraim! Az alatt, midőn Ő Legkeresztényebb Felsége és a' N. Britanniai Felség hajós seregei abban foglalatoskodnak, hogy a' Török hajós sereget és hadi népet megakadályoztassák, hogy ezek Hydrához, Naupliához és Peloponnésusnak akármely más részéhez, 's szigetjeihez is mellyek a' Görögöknek hatalmokban vannak, ne közelíthessenek, naponként nevekedő álmélkódással látom, hogy a' Görög hajók, a'

helyett hogy a' veszedelemben forgó helyeknek segítségekre sietnének, mint tengeri rablók, a' meszsze kiterjedő tengeren elszéledvén a' békességes Nemzetek kereskedő hajóit fosztogatják 's kirabolják.

Hallom, hogy az Anglus és más mostanában kirablott hajók között, hét Frantzia kereskedő hajók is vagynak, mellyek a' szabad tengeren fogattak el, és kiraboltattak, mellyek közül kettő az Aeginai úgy nevezett Zsákmányok Törvényszéke eleibe hurtzoltatott.

Azon szövetség, mellyet a' három! Hatalmasságok egymással kötöttek, mint azt annak Bevezetése is világosan kifejezi, oda tzelez, hogy azok, a' tengeri rablásoknak, mellyek miatt a' tengeri hajókázás bátorságos nem lehet, véget vessenek. Kötelességek, ennél fogva, a' külömbféle hajós seregek kormányozó Vezéreiknek, ezen tzelelnak elérésére, minden eszközt elővenni.

Codrington Contra Admirális a' maga vélekedését, ezen tárgyra nézve, az Uraknak már tudokra adta. Midőn mi kötelességünknek tartjuk; a' Görögöknek abbéli jussaikat meghagyni, hogy hazájokat, melly mellett fegyvert fogtak, oltalmazzák; mi tsak azt kívánjuk, hogy oltalmazó eszközeik ellenséges módon ne a' békességes hajók ellen fordíttassanak, mellyek egy idő óta a' Görögöknek Tengerre való kitsapásaik miatt, tsak egyedül szenvednek, 's a' t.

Mi azt többé meg nem engedjük, hogy a' Görögök, az alatt a' szín alatt, mint ha ők a' Törökök ellen munkálkodnának, az egész közép tengernek minden részein azokat a' barátságos hajókat megtámadják mellyek a' Török birodalommal kereskedésbeli foglalatosságot folytatnak. Tsak olyan hajókat szabad elvenni, mellyek a' Törököknek hadi eszközöket szállítanak. De minthogy az Urak hajóji ez alatt a' szín alatt, akármely, az Urakkal Barát-

ságban élő Nemzetek kereskedő hajóit meg támadják, azoknak hajóbeli Jóságukat felprédálják, hivatalos írásaikat széllyel- szaggatják, és a' tengerbe hányják, a' ha- jón lévőkkel embertelenül bánnak, azokat sanyargatják, 's a' t: ezennel kéntelen vagyok az Uraknak tudtokra adni; hogy a' Frantzia Hajóknak el fogása, és meg- vizsgálása hírem nélkül többé meg ne tör- ténjék. —

Valóban rendes történet lenne, ha az alatt, hogy mi mindent elkövetünk, a' mi- vel Hydra és Spezzia szigeteit oltalmaz- zuk; ezeknek hajójuk a' mi kereskedő ha- jójinkat ellenség módjára megtámadják, 's kirabolják. — Mellyre nézve, sietek az Urak- nak a' következőket tudtokra adni:

1.) Hogy én minden szabad levele- ket, mellyek tengeri rablásra adtak, csak úgy nézek, mint a' mellyeknek semmi ere- jek nintsen. —

2.) Hogy a' Görög Hajók mellyek V ó- ló tól kezdve Lepántóig a' tenger partjától 11. 12 tengeri mértföldnyinél to- vább kieveznek, a' környül állásokhoz képest, feltartóztathatnak, és elvétethet- nek. —

3.) Hogy Hydra és Spezzia szigetei minden az ő hajójuk által elkövetett ten- geri rablásokért, mint kezesek, számolni tartoznak. —

Ezeket az Uraknak tudtokra adván, kívánom, hogy e'felől Hydra és Spezzia lakosait tudósítsák, 's óhajtom, hogy ne legyenek kéntelen azon kemény eszközök- höz nyúlni, mellyeknek végre hajtása Fejedel- mem kormányzékétől előmbe szabott.

Északi Amériikai Egy. Státusok.

Emlékezhetnek réá ezen Ujság' Érde- mes Olvasóji, hogy az Egyesült Amériikai Státusoknak Praesidensi választásakor, a' voksok többsége szerint Jackson Gene-

rálisnak kellett volna Elölülő Kormányo- zóvá lenni, de mivel, részére, a' voksok többsége nem ütötte ki a' törvényes szá- mot, a' választás a' Constitutio szabásai- nak értelme szerint, a' Congressusra vagy Nemzeti Gyűlésre bízott, a' melly akkor Praesidenssé Adams Urat választotta. — Most a' legújabb Neuyorki tudósítások sze- rint, minden ott kijövő Ujság levelek a' féle buzdításokkal vagynak tele, mellyek a' Népet Jackson Generálisnak Praesi- denssé lejendő választásától elidegeníteni törekednek. Indító okokul ilyen jövendő- léseket hordanak fel; hogy ha ezt tennék, akkor szabadságjokat, virágzó állapotjokat fognák kotzkáztatni, sőt hogy úgy, mos- tani Egyesült Státussok, könnyen katonai- Köztársasággá változhatnék. — Sok dol- gok mostani meneteléből lehet már Ha- zánkban (így szólnak) ennek a' szeren- tsétlen időnek nem sokára lejendő elkö- vetkezését gyanítani. Mert: a' katonai ne- velés külömbféle helyeken egész tüzzel fo- lyamatban van; az ifjúság, a' helyett, hogy az hasznos és tisztességes tudománybéli es- meretekre taníttatnék; tsupán csak kato- nai gyakorlásokban 's hadi fordulásokban foglalatoskodik, 's a' t.

Portugallia.

A' Gazette de France ilyen tu- dósításokat közöl Lisbonából, Nov. 18-di- kán: „Az Ország Párjei (Attyai) tegnap az Ajudá nevű Királyi Palotába mentek, hogy a' Régens Királyi Hertzegaszszonynak őket meghívott Királyi Rendelése szerint, megjelenvén, udvaroljanak. Ely tzelből az Országbeli Deputátusok is jelentették ma- gokat Praesidenseknél. — A' Spanyol Or- szági szökevények, kik eddig nálunk őri- zet alatt tartattak, Anglus hajókra szállít- tattak, hogy innen Angliába átvites- senek.

Német Ország.

Portugalliai Infans Dom Miguel Ő Kir. Hertzegsége Münchenbe érkezvén, más nap a' Baváriai Király Ő Felsége, Fő Vendégét, Familiai Ebédre magához kérette, mentetvén egyszersmind magát, hogy Ő Királyi Felsége a' Státus Tanátsban. szükségesképpen megjelenni kívánván, elébb a' Királyi Hertzegét el nem fogadhatja. — Dél után a' Király az Infans Kir. Hertzegszállására ment, a' ki maga részéről az Özeveg Választó Fejedelemaszszonyt a' Leuchtenbergi Hertzegnét és Károly K. Hertzegét látogatta meg, 's azután utazását folytatta. — Az Infans Kir. Hertzeg Dec. 11-dikén Augsburgba érkezvén, ott a' három szerentsen nevű vendégfogadóban ebédelt, 's még az nap estve Páris felé elindult.

Béts.

A' Bétsi közönséges Theátrumi Ujságnak érdeemes Kiadója Bäuerle Adolf Úr, azon Munkájáért; mellyet Emlékezetkönyvben ezen Tzím alatt botsátott ki; Isten tartsd meg Ferentz Tsászárt, illy szép hazafiúi igyekezetének jutalmaztatására, a' Weimári Nagy-Hertzeg Ő Kir. Magasságától, egy a' Nagy-Hertzegnek mellyképével ékeskedő nagy arany Emlékpénzel, a' Pruszsiai Királyi Felség Hitvesétől, a' Liegnitzi Hertzeg-Aszszonytól pedig egy drága briliantos arany gyűrűvel ajándékozott meg.

*A' pénzfolyamat December' 13-dikán ;
közép árr:*

A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji 90
Az 1820-béli sorsosok, 144 2/5
Az 1821-béli hasonlók, 146 1/2
Béts városa 2 1/2 p. Centos Bankó Obligátzióji, 44 5/8 keltek, mind C.P-ben.

A' Bankó Aktziák keltek 1063 1/4 forinton.
Conv. Pénzben.

Décember 17-dikén.

A' Státus' 5. p. Centes Obligátzióji 88 3/16
Az 1820 béli sorsosok, 143
Az 1821-béli hasonlók, 114 1/4
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centos Bankó Obligátzióji, 44 1/2 for. keltek, mind C. ben.
A' Bankó Aktziák keltek 1032 3/10 forinton
Conv. Pénzben.

Bétsben az életnek közép ára e' volt Dec. 4-dikéig ezüst pénzben:

Búza	Rozs	Árpa	Zab.
171 gar.	124 gar.	84 gar.	62 garas.

Magyar Ország.

Nagyságos Bárczai B á r c z a y P á l Úrhoz
Ő Cs. K. Felsége Tanátsosához 's T.
Pest Vármegye Első Al-Ispányához.

Kevélyen jár a' bűn, virtust tapodva,
'S kérkedik; ha sír a' nyomattatott;
De a' Nemes, kit a' jaj meghatott,
Megáll felette szívben szomorkodva.

Lelkében ottan szent érzelmi kelnek,
'S az emberiségnek fő béllyege,
Mint a' tavasznak tiszta kék ege,
Enyhülést ad a' dagadó kebelnek.

'S mikor hegedve van mély vérezése,
Emberi tett fénylven az emberen,
Övé ekkor a' mennyek' érezése.

'S Jutalmad nem más, — hála' könnyi léznek
Tettid' érezve a' buzgó eren,
Mellyek Tégedet még nagyobbá téznek.

B. K.

Köz Hirdetés.

Azon Hazafiúi tisztelet, mellyel szeretett Hazám és a' Nemes-Magyar Nemzet eránt örökösen viseltetem, volt egyedül való ösztönöm arra, hogy némű néműkép-

pen, és bár mely tsekély részben, tisztelt Hazafi társaimnak szolgálni szerentsém le-
hessen. Ezen ösztöntől indittatva, mineku-
tánna a' Törvényes Dolgoknak folyamat-
jaira nézve, részszerént Deák, részsze-
rént Hazai nyelvünkön iratott, több rend-
béli Törvénykönyvek adattak ki, a' politi-
kai Igazgatásoknak Hazánkban lévő, és a'
Vármegyéket illető, szokott módjai eránt
azomba, még eddig semmi magyar munka
nem iratott, én az általam jegyzékben fog-
lalt, és itt alább ki tett czimű kéz irato-
mat szándékozom közre botsájtani. Az
érdeklett munkának ki-adatása eránt, még
a' múlt 1826-dik esztendőben magamat
több érdemes Urak előtt kinyilatkoztattam;
mostan pedig a' midőn már az említett
kéz iratomat, leg felsőbb Helyek-is meg
vizsgáltatván, annak ki adása, és közön-
ségessé tétele, meg engedődött; bátorko-
dom említett munkámat, mely részszerént
a' hosszassabb időktől fogva gyakorlott,
és fenn álló Szokásokon, részszerént a'
Hazai Törvényeken, részszerént pedig a'
Kegyelmes Királyi Rendeléseken, mint bi-
zonyos talpköveken vagy on helyheztetve,
Honnyunk nyelvét értő, minden Nemes
Magyaroknak Hazafiúi buzgóságokba, alá-
zatosan ajánlani.

P o l i t i k a i I g a z g a t á s,
avagy a' Magyar Országi Tekéntetes Ne-
mes Vármegyék politikai Szerkeztetések,
és Igazgatások módjainak, rövid le-irása.
Ezen munka rövideden magában foglalja
e' következőket:

1-ször. A' Vármegyék mikor, és mi-
képpen vették eredeteket.

2- szor. A' Vármegyéknek politikai
szerkeztetések, és Igazgatások módjai, átal-
jában véve miből állók.

3-szor. Mitsoda Tisztviselői vagynak a'
Vármegyéknek, és azoknak külön külön
politikai hivatalbéli foglalatosságok mel-
lyek.

4-szer. A' Vármegyék mitsoda poli-

tikai Igazgató Székéktől, és miképpen ve-
szik a' Kormányozásbéli Rendeléseket.

5-ször. Mind az Igazgató Székekre,
mind a' Vármegyékre nézve mitsoda Tör-
vénytevő hatalom az, a' mely törvényeket
szab, és miképpen.

6-szor. A' Titulusokról, mely szerént
elő adatik, hogy mind az Egyházi, mind
a' világi Renden lévőeknek, az Uralkodó-
tól kezdve a' Vármegyé Hivatalokig, a'
mái időbeli szokások szerént, kinek kinek
Hazai nyelvünkön, mi az illető Titulusa.

Ezen ittemlített munkára az elő fize-
tés ezüst pénzben 48 kr, és tart az elő-
fizetés ideje e' folyó esztendei December
hónap utoljáig. A' hozzám útasítandó Le-
veleket, valamint az elő fizetéseket is,
Pestre a' Magyar utzában Nro 485. Tettes
Résző Enszel Sándor Tabularis Ügyész Úr-
hoz küldeni instálom.

Bizáki Puky Károly,
Több Tekéntetes Nemes Várme-
gyéknek Tábla Birája.

Tudományos Jelentés.

ilyen czímű 6o válogatott Predikátziók
Gyűjteményéről:

Predigten auf alle Sonntage des Kir-
chenjahres, gehalten von Johann Wächter,
erstem geistlichem Rathe des k. k. Consi-
storiums Augs. Confession, Superintendenten
der evang. Gemeinden A. C. in Nieder-
Österreich, Steyermark, im Königreiche
Illyrien und, der zu Venedig, Director
der k. k. protestantisch-theologischen Lehr-
anstalt, und erstem Prediger der evang.
Gemeinde A. C. in Wien. — Herausgege-
ben von einigen Freunden des Verewig-
ten. — Zwey Bände in gr. 8. 1828. Im
Verlage von J. G. Heubner in Wien, am
Bauernmarkt Nro. 590.

Ama néhai elfelejthetetlen emlékeze-
tű Superintendens Wächter János Úr
több ízben is megkérettetett völt hitelező

Hallgatói által, hogy az előtők elmondott 's mindenkor nagy kedvességet nyert Prédikáziói között legalább némellyeket a nyomtatás által tenne közönségesse, bizonyos nevezetesebb alkalmatossággal mondott Tanításait egyenként nem is lehetett néki közre nem botsátani, ellent nem állhatván a' köz ohajtásnak, ilyen egygyes Prédikáziói a' meg boldogult Superintendens Úrnak időről időre mind mintegy 15 számmal nyomtatásban meg is jelentek a' Közönség előtt, 's mindenkor köz díszet, és kedvességet nyertek, még életében el is határozta magát ama Dresdai Chrysostomusnak, a' nagy Reinhardnak hív és szerentsés követője, arra, hogy válogatva egy lesztendőre való Predikázióit világ eleibe botsássa. De ezen szándékában részszerint több féle fontos hivatalbeli foglalatosságai, rész szerént pedig a' véletlen szomorú halál által, megakadályoztatott. Némelly tisztelő Baráti a' meghólnak, ezen munkát önként magokra vállalván, 's tőlök kitehetőképén eleget akarván tenni a' Közönség ohajtásának, számos munkáiból ezen nagy oratornak 60 darab Predikáziókat egész gonddal ki válogattak, a' mellyek Német nyelven két Darabban a' nyomtató Sajtó alól, ollyszép külső formában, 's tiszta új betűkkel a' jövő esztendőnek első Hónapjában fognak világ eleibe jöni, hogy a' Könyvnek belső betségnek nemi némüképén a' külső formája is meg feleljen, a' mint ezt a' már el készült elsőb arkusok nyilván mutatják. A' Kiadó Bétsi érdemes Könyváros Heubner Úr ezen ritka betségű gyűjteménynek nagyon mérsékelt árát 2 forinton határozta ezüstben, szép tiszta fejer papírosra nyomtatva; ide nem értvén a' megboldogultnak jól talált melj-képét Rézmetzésben, a' mellyet az említett Könyváros Úr boltjában különösen meg lehet szerezni. — Az Előrevaló fizetés idejét a' folyó esztendő végéig kész meghoszsabbítani; de már

Velin papírosan a' jelentést elnem fogadhatja. — A' munkának az ára a' Könyvesboltokban a' jövő esztendőben jóval fellyebb fog emeltetni. Mit várhatnak ezen Gyűjteményben azok a' kik ezt magoknak megszerezni kívánnák, azt ezen rajzolásból valamennyire által láthatják, mi a' felől megvagyunk győzöttetve, hogy maga a' munka minden várakozást felül fog haladni. — (Folytatása következik).

Jelentés.

Addig is, míg a' Magyar Nyelvről irtt Érsekezesem felől bővebben tudósíthatnám Hazámfiyait, kötelességemnek tartom Erdemes Előrefizetőimre nézve jelenteni, hogy megjelenésének elkéstét, azon, mind reám, mind Előfizetőimre nézve kedvező környülállásnak kell tulajdonítani, hogy egy Fő Méltóság kívánságára, mint ezt majd a' munkában megláthatni, a' könyvhöz tartozó igen költséges réz Táblák számát szaporítom, és azokat nem köre, a' mint elkezdtem, hanem a' Munkát pártfogása alá vett Fő Méltóságnak kívánságára, Mester kezek által rézre metszetem, hogy azoknak megjelenések, Nemzeti Nyelvünk eránt, a' Külföldiek figyelmét is annál inkább magára vonja 's megérdemelje. Ehez képest elvettetvén a' Kötéblák, a' Réztéblákat Pesten Karats Ferentz Hazánkfia készíti, kinék gyönyörű írásmetszése eléggé esmeretes. Közülök 4 Tábla félarkus formában (in folio) kímetszve már készen van, 's azokat ott 's nálam is megláthatni. Illyen környülállások között, midőn az előfizetést önkéntvaló 's a' tudományos világban nem tilalmas uzsorával kívánom visszatéríteni, reménylem, hogy Titt. Erdemes Előfizetőimtől a' várakoztatásért botsánatot nyerek.

Nyelv-vizsgálás.

Egy igen érdemes Hazafi az itt mindjárt következő kérdést tette előmbe, melly-

re én írásban feleltem. Feleletemet a' bő-
li kívánsága jelentésével küldé vissza,
hogy ezt valamely Magyar Folyóírásban
közre botsátni el ne mulasztsam; mellyet
ezennel teljesítek.

A' Magyar Írásban e'nyi féleképpen
fordul elő ez a' szó: Eleibe, Elejbe,
Elejébe, Elibe, Elébe, 's így ezek
szerént az első és második személyben is:
Eleibem, Elejbem, Elejembe,
Elimbe, Elémbe, Előmbe, Elébed,
Elejbed, 's a' t. Eleinkbe, Elej-
bünk, 's a' t.

Kérdés. Hogy szaporodhatott ezek-
nek írások módja így el, 's mellyik közü-
lök helyesebb, és miért?

Fel. Ezen öszvetéleti deák ígeszótská-
kat, e-, ex-, pro-, (hervor), magyarul két
képpen mondjuk: Magyar-Országban rend-
szerént így: Elő, Erdélyben így: Elé.
E' kettőből ragasztékkal 's helyre mutató
be végzettel lettek ezek:

1. E. Előmbe, Elődbe, Eleibe, v. Elejbe, *)
T. Előnkbe, Előtökbe, Eleikbe.
2. E. Elémbe, Elédbe, Elébe, v. Elibe. **)
T. Elénkbe, Elétekbe, Eléjekbe.

Idővel ezeknek négy féle módon szo-
kásba ment, de egy jelentésű 3-dik sze-
mélyéből, a' nyelvnek helyes szabásaira
nem ügyelő köz nép e'nyi féle képpen
tsinálta az 1-ső és 2-dik személyeket:

A z E g y e s b e n.

a) Eleibe,	Eleibed,	Eleibem.
b) Elejbe,	Elejbed,	Elejbem.
c) Elébe,	Elébed,	Elébem.
d) Elibe,	(Elibed,	(Elibem.
	(Elidbe,	(Elimbe.

A' T ö b b e s b e n.

a) Eleibek,	Eleibetek,	Eleibünk.

b) Elejbek,	Elejbetek,	Elejbünk.
c) Elébek,	Elebetek,	Elébünk.
d) Elibek,	Elibetek,	Elibünk.

Látni való, hogy mindezek hibás szo-
kás által lettek közönségesekké, és hogy
csak az első, ú. m. az 1. és 2. szám után
lévők helybenhagyhatók; az a) b) c) d) be-
tük után állóktól származtattak pedig mind
éppen olyan helytelenek, mint ha e' he-
lyett: kezünkbe, vagy kezetekbe, ezt
mondanám, kezibünk, kezibetek.

Éppen ilyen hibásan mondatnak és
iratnak ezek is így: Felibem, Felibed,
Felibünk, Felibetek, és Közib-
bünk, Közibetek, mellyek helyesen
így vagynak:

1. E. Fölömbe, Fölödbe, Fölébe,
rövidítve: Fölibe, Felibe.
- T. Fölünkbe, Fölötökbe, Fölökbe.

De helyettek már ma inkább ezekkel
élnek: Fejem felibe, fejed felibe; fejünk
felibe; és többnyire csak a' 3-dik személy-
ben fordul elő így: fölibe v. felibe akasz-
tani, felibe írni, felibe borítani, 's a' t.

2. E. — — — Közibe.
- T. Közénkbe, Közétekbe, Közéjekbe.
Közinkbe, Közitekbe, Közikbe.

A' mellyekkel való élést, ezekkel: be
— közénk; be — közétek; be — közéjek,
ha szinte ki lehetne is kerülni, így: be-
állott közénk, e' helyett: közinkbe
állott; jó azokat tsakugyan változtatás,
's a' nyelv erejének sokasíthatása végett
megtartani. P. o. Berepült egy bomba kö-
zénk; — egy bomba repült közinkbe, —
berezült egy bomba közinkbe. — Így a'
következő hatlábú versben is:

Hogy ha közinkbe beállsz, 's bátran em-
berkedel együtt

A' mi vitézinkkel, 's mint Tiszt térsz
viszsa Hazádba,

A'kor 's a' t. — — —; szebb is erősebb
is, mint így: Hogy ha közénk bé állsz,
's a' t.

*) melly utolsók, hihető; az eleinte Elő-
jébe megrövidítéséből lettek.

**) mint: Közibe, Felibe.

Lett az Elő szótól még egy Magában-érthető is, t. i. Elej, mint a' T e t ő b ő l a' T e t e j, a' F ő b ő l a' F e j, mellyek, minthogy tulajdonosaikkal együtt szoktak állani, ragaszték nélkül nem igen fordulnak elő. Az ezen Elej szótól jövő, 's a' 3-dik személy ragasztékjával és a' b e utoljáróval öszvetett Elejébe, vagy rövidítve Elejibe szót, szembetűnő hiba nélkül, az Elibe vagy Elejbe szóval fel nem tserélhetjük. Mert p, o. ha e' helyett: Eleibe mentek a' Basának, 's a' t. ezt mondjuk vagy írjuk, Elejébe vagy Elejibe mentek a' Basának, ez a' nyit tesz: be vagy bele mentek az Elejébe. E' szerint, más az Elejébe lőni, más Elejbe lőni a' vadnak, szarvasnak, 's így tovább —

A' millyen virtusnak tartja minden józan gondolkodású Tudós az írásmódbeli türeelmet; éppen olyan kötelességnek esmeri e' mellett a' nyelvvizsgáló Grammatikus, tisztán és egyenesen kimondani, mi jó, mellyik jobb; mi, a' nyelv természeti alkatása szerint helyben hagyható, mi helytelen, és mi rossz.

Ezeknek közlése alkalmával, Tiszteltendő Tudós Kolmár Jó'sef Úrnak a' 28-dik Számú Hasznos Múlatásokban előforduló ím ez mondására: „nagy fába „vágta“ (az Értekezések Írója, t. i. én), „a' fejszét; mert — így menni végig az „egész Magyar nyelven és a'nak egyes szá- „vain, a' mint ez a' most közlött mustra „mutatja: már az óriási erőt kíván. An- „nál szebb dolog lesz, ha a' ma hólnap „születendő munka megoldandja a' Gor- „diumi tsomót.“; ne talám, ennél fogva,

a' Hasznos Múlatások Érdemes Olvasóji illyent valamit várjanak tőlem, szükségesnek tartom megjegyezni, hogy:

Az én Értekezésem nem illy véghetetlen kiterjedésű, 's nem szándékszik minden egyes magyar szót chemice lombikon letsepegtetni és analizálni; mert már ilyen munkát, még a' kor is, ha a'ra elég tudománnyal bírnék, tőlem, mint T S A K napszámból élő Nyelvtanítótól, legfeljebb is úgy lehetne várni, ha Matusaleti évekig élhetnék! pedig még jó fizetés mellett is nehéz volna már ma annyi ideig élni. — Tsak az tehát, röviden kimondva, Értekezésemnek, ezen tekintetben, egyik tzelja, hogy a' Principiumokra (sarkalatokra), mellyekből kiindulva bátran fel lehet a' mi Nyelvünknek eredeti származásáig menni, Íróinkat figyelmetesekké tegyem, 's a' Nyelv fejtegetése módját, azok szerint, elegendő példákkal felvilágosítván; az által egyszer'smind azt is megmutassam, hogy, e' részben, ne mindent tsak némelly Zsidó-, Arabs-, Persa- 's Török-nyelvekben jártas Tudósainktól várjunk; a' kiknek ugyan felette sok, — de más oldalú hasznokat vehetjük, más-ik tzelja szerint pedig Értekezésemnek, a' felől igyekszem Magyar Hazámfiat meggyőzni, hogy a' Nyelv-planétáknak ez a' Saturnusa, a' Magyar Nyelv, mellyet mostani Hazájában hét nyelvek vesznek körül, sokkal több figyelmetességet érdemlett volna, mint a' mennyire ezt közönségesen régtől fogva méltóztattuk, midőn ennek elmellőzésével, szinte a' mai időnkig, más idegen holt nyelvet igyekeztünk magunk között elevenségre és életre vissza hozni.

Márton Jó'sef
Professor.